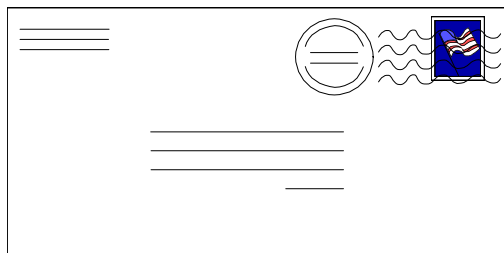

BIJZONDERE POST :

Aflevering 40

Door Daan Koelewijn,

RAMPENPOST

Wat is rampenpost ?

Onder rampenpost wordt verstaan: poststukken die door ongelukken tijdens de periode dat ze in handen van de postერი zijn, beschadigd zijn geraakt. Dit kan gebeuren direct nadat de brief is gepost, doordat er brand in de brievenbus ontstaat. Vooral vroeger ontstond er zo veel rampenpost rond de jaarwisseling. Een geliefde bezigheid van de oudejaarsnachtfeestvierders was het deponeren van rotjes in PTT-brievenbussen. Tegenwoordig sluit men deze postbussen af. Ook kan er gedurende het transport iets mis gaan, doordat een postauto of posttrein verongelukt, een vliegtuig neerstort of een schip zinkt. Veel rampen- of catastrofepost is een schrijnend bewijs van menselijk falen. Ook natuurrampen, zoals

orkanen, overstromingen, blikseminslag, e.d. zijn oorzaken van rampenpost.

Speurwerk postereien

In veel gevallen zal de bestelling van rampenpost met grote vertraging plaatsvinden. Dikwijls is de post beschadigd. Dit kan betekenen dat de naam en het adres van de geadresseerde en/of de afzender verloren zijn gegaan. In dergelijke gevallen zal de post al het mogelijke doen om de bezorging alsnog uit te voeren. Als dat volstrekt onmogelijk is, zal men een dergelijk poststuk nog geruime tijd bewaren om het door de rechthebbende te kunnen laten opvragen. In het algemeen wordt zo'n poststuk een jaar bewaard en daarna vernietigd. Eventuele waardevolle artikelen die het rampstuk bevatte, worden na een bepaalde periode geveild.

Stockholm versus Andrea Doria

"Forsandelsen skada vid m/s Stockholms kollision den 26/7/1956 med m/s Andrea Doria" (zending beschadigd bij de botsing van de Stockholm met de Andrea Doria op 26 juli 1956). De van dit stempel voorziene poststukken overleefden de scheepsramp van 26 juli 1956. Dit stempel is bij alle verzamelaars van rampenpost zeer gezocht. Ze lagen bij de aanvaring in het voorschip van de Stockholm en kwamen in hun postzakken in het zilte nat terecht. Amerikaanse zeelui visten enige zakken op. De fors beschadigde brieven werden later bij de geadresseerden bezorgd.

Schroeivlekken en vochtplekken

Ongetwijfeld hebt u begrepen dat ongelukspost dikwijls de kenmerken van de ramp (brandplekken en waterschade) dragen. Om de geadresseerde of de afzender op de hoogte te stellen van de reden van de schade en de vertraging, worden dergelijke poststukken soms voorzien van een aantekening of een speciaal stempel (afb.1). Ook schrijft men soms een begeleidend briefje bij het rampstuk. Is een dergelijke aantekening of zo'n stempel niet aanwezig op de betreffende zending, dan kan het meestal niet als rampenpost worden aangemerkt.

Na dertig jaar

Dat rampenpost soms na lange tijd nog wordt besteld, bleek in de zestiger jaren van de twintigste eeuw. Toen werd in een Zwitserse gletsjer een postzak gevonden. De post bleek afkomstig uit een KLM toestel dat in 1936 spoorloos was verdwenen toen het onderweg was van

Afb.1 , Bij de vliegramp op Prestwick op 25-12-'54 kwam de schrijver Herman de Man om het leven.

Schiphol naar Milaan. De post werd na dertig jaar nog bezorgd bij de geadresseerden, voorzover deze nog waren op te sporen.

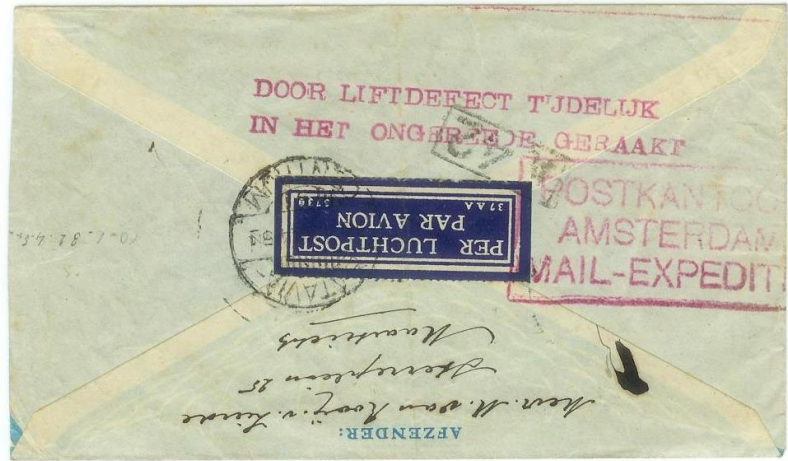
Vastgezeten in lift

Soms vinden er merkwaardige “rampen” plaats. In mijn bezit is een luchtpostbrief die op 18 november 1931 werd verzonden van Maastricht naar Batavia. Deze brief kwam tijdens het transport vast te zitten in een lift. Het stuk raakte daardoor licht beschadigd en kwam pas op 11 januari 1932 in Batavia aan. Op de achterkant van de brief werd door de PTT met een rood stempel aangegeven: “Door liftdefect tijdelijk in het ongereede geraakt” (afb.2).

Droeve aanblik

Rampenpost wordt verzameld door specialisten. Een dergelijke verzameling biedt op het eerste gezicht een droeve aanblik. Mooie gave poststukken treft men er niet veel in aan. Rampenpost kan men niet met behulp van een catalogus verzamelen. De specialist zal studie moeten maken van de verschillende rampen die in de loop van de geschiedenis met posttransporten hebben plaatsgevonden. Veel over rampenpost is gepubliceerd door de Nederlander wijlen W. Baron Six van Oterleek. Het materiaal is erg schaars. Niet alleen omdat er gelukkig niet zo veel rampen plaatsvinden, maar ook omdat men vaak geen halfverbrande of door water beschadigde brieven bewaart. Een “niet-filatelistisch geïnteresseerd mens” gooit ze al gauw in de prullenbak. In veel gevallen zal men zich bij het verzamelen van ongelukspost (moeten) beperken tot één land of één transportmiddel

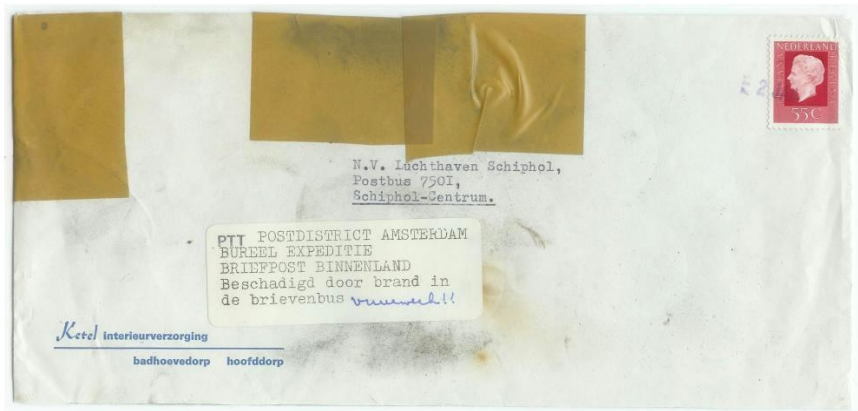
(bijvoorbeeld alleen vliegrampen of autobusbranden). Ook ken ik een collectie die is opgebouwd uit beschadigde stukken uit PTT-brievenbussen (afb.3).

Afb. 2

Rampenpost in thematische verzamelingen

Allerlei thema's kunnen versterkt worden met rampenpost. Niet alleen in Vervoerscollecties, maar ook in verzamelingen over Weer, Brand en Vandalisme kunnen rampstukken worden opgenomen. Let vooral ook op de door de autoriteiten aangebrachte stempels. ■

Afb. 3